

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. An Voces significant naturaliter res, & conceptus, an ex instituto?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

tantum competit rei & non conceptui; ergo res solummodo significatur per illam propositionem. R. dist. ma. Illud solum significatur suppositivè, cui competit prædicatum, id est, pro illo tantum præsupponit subjectum; concedo ma. Illud solum significatur manifestativè, nego ma.

Instatur. Prædicatum semper competit subjecto in quantum intelligitur. R. esse verum de prædicatis rationis, quando scilicet subjectum est ens rationis, si verò intelligi velint adversarii de prædicato reali, tunc distinguo assumptum, reduplicativè, id est, in quantum intelligitur præcisè, nego; specificativè, seu quod intelligitur, concedo. Quia clarum est, quod paries sit albus, esto nullus intelligat ipsum esse album, aut de ipso prædicet albedinem. Sunt & aliæ multæ objectiones ac auctoritates Sanctorum Patrum tam pro, quam contra conclusionem, quæ, in quantum probare volunt, per voces significari conceptus, explicandæ sunt, quod tantum Sancti Patres velint eas conceptus significare secundariò & mediatè, quando autem erunt auctoritates dicentes significari res, intelligendæ sunt de significatione principali.

QUÆSTIO IV.

An voces significant naturaliter res & conceptus, an ex instituto?

Supposui hæcenus voces significare res ex institutione, seu esse signa ad placitum, sed puto me operam nequaquam perditurum, si id etiam ex professo examinavero; Pro quo præmittendum Arriagam disputatione 13. Logice Sect. 3. referre se quendam legisse libellum, (Authorem non nominat) in quo demonstratur tantam esse inter voces latinas & res sympathiam & convenientiam, ut naturaliter sine illa, vel Dei revelatione, vel Dæmonis arte posse aliquem, qui eam linguam ante profusè ignoraverat, ex sola & rectâ humorum organorumque dispositione eam linguam intelligere, quam rem miratur Arriaga, & ego cum illo, in eo maxime, quod ab origine mundi nullus homo tam bene disposita organa habuerit, ut eam linguam sine Magistro medio didicisset & locutus fuisset, ordo quod Adamus perfectissima habuerit organa, eaq; debitè disposita, attamen ut testatur D. Augustinus lib. 8. in Genesin ad lit. cap. 15. Deus inspiravit ei omnium institutionem vocum, & hoc videtur valdè rationi consentaneum, alioquin inter tam breve tempus omnium recordari non potuisset, & si Adamus hoc habuit ex debitâ organorum dispositione, non meliores invenit nominum convenientias ad res, quid enim Leo qui interpretatur suavis & brevis sympathiæ cum ferocitate & generositate. Imò quam sympathiam habet Lucus derivatus ad lucem, cum magis tenebrosus sit, sicut etiam bellum, & fœdus, nemo est, qui nesciat bellum rem bellam non esse, nec fœdus rem fœdam esse; ubi ergò convenientia & sympathia existimo hunc Authorem pressum à copiâ & multitudine divitiarum, alioquin certè à tam inutilibus sumptibus abstinuisset. Communis sententia dicit voces significare res ex instituto,

an autem etiam significant sic conceptus, lis est inter Scotistas, negant aliqui, affirmant alii, cum quibus etiam tenendum existimo. Interim

Dico I. Voces significantæ articulatæ significant res ex benedictio & institutione hominum, & nullò modo naturaliter. Hæc est communis sententia si prædictum somniatorem excipias, &

II. Voces significant ex institutione.

Probatur primò. Auctoritate Sacre Scripturæ Gen. 2. ubi legitur: Adam imposuisse nomina rebus, & quamvis ibi fortè omnibus non imposuerit continuis temporibus, omnibus imposta fuere.

Probatur secundò. Auctoritate D. Augustini. lib. de catech. rudib. cap. 2. & ex locis supra citatis.

Probatur tertio ratione: Si voces naturaliter significant, surdi à nativitate loqui possent, sed hoc nemo dicet; ergò nec id ex quo sequitur; probatur sequela ma. Idèò surdi à nativitate possent edere fletus, gemitus, &c. quia ipsis ista à naturâ insunt; ergò si voces etiam ipsis à naturâ insunt, loqui poterunt. Sed in contra

Arguitur. Voces brutorum significant naturaliter; ergò & voces hominum. Probatur ant. quia mugitus, boatus &c. significant naturaliter, sed hæc sunt voces, ergò. R. negando consequentiam, quia natura & ejus Author Deus, in naturâ humanâ profusior fuit, unde eis non modò dedit voces inarticulatas, sed etiam articulatas, articulatæ autem significant ex institutione & de his etiam est resolutio quæstionis, inarticulatæ autem æque in homine ac in bruto significant naturaliter.

III.

Instatur. Perfectius est significare naturaliter quàm ex institutione; ergò si bruta animantia naturaliter significantes voces edunt, poterunt etiam homines maxime cum non repugnet vocibus sic significare. R. I. Naturam humanam habere utrumque, ut & voces naturaliter significantes edere possit, in quo cum brutis convenit, ea verò excedit, quia etiam potest edere voces articulatas. R. 2. significare naturaliter præcisè non arguere perfectionem in signo, quod patet in adventu canis respectu adventus Domini, nullam enim perfectionem arguit in cane, quod naturaliter significet adventum Domini, plus, quàm si significaret ex instituto.

Urgetur. Quod essentia divina sit signum naturale, maximam arguit perfectionem; ergò si voces significantes res naturaliter, maxima esset perfectio; ergò sic dicendum est, maxime cum faveat auctoritas Aristotelis 1. Polit. cap. 2. ubi docet, sermonem esse homini naturalem; ergò. R. negando consequentiam, quia quod in Essentiâ divinâ arguat maximam perfectionem, non arguit præcisè ex eo, quod sit signum naturale, sed quia naturale est continens formaliter, vel eminentèr quidquid significat, idque ratione suâ infinitæ perfectionis. Ad Aristotelem Respondeo, eum intelligendum per ly *naturale*, id est, ex naturâ proclivem ad loquelam propter societatem, sicut etiam dicit ibidem: *Civitates esse à naturâ*, id est

ex

Probatur tertio. Signa naturalia

apud omnes homines & rationes significant, sed voces non significant eosdem conceptus apud omnes homines & nationes; ergo non significant naturaliter conceptus, patet ma. de vestigio, fumo, imagine, probatur mi. tum ex Autoritate Sancti Augustini lib. de catechi. rudib. cap. 2. *Non omnes gentes intelligunt, dicit, cum quisque dicit: tratu sum, sed latini tantum; at si affectu exardescens animi exeat in faciem vul-tumq; faciat, omnes sentiunt, qui intuentur eum, tum quia haec vox su, latinis significat poreum, Hebraeis equum, Flandris silentium, ut notat Cornelius a lapide in cap. 11. Gen. Item vox Tam Germanis aggerem significat, Latinis adverbium est; & sic de pluribus aliis passim obviis; ergo non significant naturaliter.*

Dices Vox hebraea כרן fac idem apud omnes nationes significat scilicet saccum item vox קרן Keren idem ubiq; significat, scilicet cornu, ergo naturaliter hoc habent ut illud significant; Videatur ibidem citatus Cornelius. Sed R. quod, quamvis fac apud plerasq; nationes idem videatur significare, non est tamen ita, quia tantum secundum initiales literas in omnibus linguis convenit, postmodum tamen vel in definitia vel in scriptioe vel pronuntiatione variat, nam Latini dicunt saccus, Itali sacco, sicut etiam Hispani, nec plus vel aliud dicitur a Lapide, imò nec illud nomen est omnibus nationibus commune, nam Poloni illud non adhibent ad significandum, sed toto caelo diversum. Ad secundum dico: Illud esse potius pro conclusione, nam si bene inspicitur, videbitur, quod Keren in lingua germanica non significabit cornu, sed scopationem. Alii dicunt, quod Deus nomen saccus speciali gratia reliquerit in confusione linguarum, ut saltem quantum ad panem petendum se intelligere possent, quem in saccis ferebant.

Probatur quarto. Possent homines omnes voces significativas facere non significantivas, solum aufferendo ab eis institutionem, quo casu nullum significarent conceptum rei; ergo ex institutione habent quod significant conceptus. Probatur consequentia, quia possent homines omnes voces non significantivas instituire, ut essent significantiva, & tunc significarent conceptus, & certe meo videri, hoc manifestè probat, voces dependentè ab institutione significare conceptus formales rerum, quia illa posita significant, & illa ablata non significant, quod est propriissime significare ex institutione, seu dependentè ab instituto.

Dices. Possent ergo vox Deus instituta esse ab hominibus ut significaret diabolum, & vox diabolus ut significaret Deum, sed hoc est scandalosum dicere, ergo. R. concessa ma. negando mi. quia si universaliter sic recipere-tur, scandalum nullum esset, quamvis esset, si aliquis privatus ex partiali capritio institueret, ut haec vox Deus significaret Diabolum. Sed principaliter contra Conclusionem.

Arguitur, Seclusa omni institutione, naturaliter cognoscimus proferentem aliquam
F. Amandi Hermann Logica.

vozem illum habere conceptum in mente tali voci correspondentem; ergo naturaliter significant conceptum. R. negando ant. quod non facile probari potest, quia saepe non habet conceptum correspondentem, cum enim mentitur, aliud habet in mente, & aliud loquitur, quia mentiri est contra mentem ire. Deinde cum certo scimus, aliquem mentiri, & scimus ipsum scire se mentiri, tunc non cognoscimus illum habere conceptum correspondentem vocibus, quas profert. Sed

Dices: Hoc esse per accidens. Sed R. etiam esse per accidens, quod habeat conceptum in mente, quia nulla est necessaria connexio conceptus, seu verbi interioris cum verbo exteriori, ut patet in distractis, & in illis, qui proferunt verba ignoti idiomatis. Sed

Instabis: Voces ex natura sua esse significantivas conceptuum, licet hic & nunc non significant; Verumtamen R. negando ant. quia ut inquit Scotus, si vox non esset instituta, ut signum conceptus, nihil audientem juvaret; ergo hoc non habent ex natura sua, quia eandem semper habet naturam haec vox homo ante & post institutionem, & planè est ipsi per accidens, quod significet rem & consequenter conceptum.

Dico 3. Voces significantiva, licet ex institutione significant conceptus determinatos, naturaliter significant conceptus indeterminatos. Hanc conclusionem non credo sic fuisse antea propositam.

IX.
Voces naturaliter significant conceptus indeterminatos.

Probatur tamen; Quandounque audimus aliquem discurrentem & verba proferentem naturaliter, cognoscimus eum habere conceptum; ergo naturaliter voces significantiva prolata significant mihi conceptum indeterminatum. Probatur ant. Ideo dicimus naturaliter fumum significare aliquem ignem ibi latere, quia omnibus nationibus & gentibus constat, sed si aliquis voces significantivas proferat, omnes nationes cognoscunt, cum habere aliquem conceptum; ergo. Probatur mi. Si aliquis Praedicator ex Indiis huc adventaret, nobisque loqueretur verbis & vocibus in lingua sua significantiva, quilibet cognosceret ipsum habere conceptum aliquem, sicut etiam contingit iis omnibus, qui peregrinantur per Regna & provincias ignoti idiomatis, ubi loquentes saepe responsum ferunt, quid tamen respondens dixerit nesciunt, cum tamen sciant, eum suum conceptum manifestasse, ergo indeterminate significant res, conceptus naturaliter.

Probatur secundò: Ex natura & non ab institutione habet homo proferre voces articulas, sicut habet etiam proferre voces non articulas, ut patet, quia hoc est omnibus omnino hominibus commune, sed voces inarticulas, ut gemitus, & suspiria, naturaliter significant; ergo voces etiam articulas significant mihi aliquid naturaliter, nihil aliud quam res & conceptus; sed haec non significant determinate naturaliter, quia haec vox, quae modò significat mihi hominem, possent significare mihi equum; ergo significabit mihi indeterminate saltem conceptus.

M m

Tertio

Tertiò. Si voces non significarent conceptus naturaliter, sequeretur cum non peccare, qui in conversatione humana eas profert sine conceptu, sed hoc est falsum; ergò significabunt naturaliter. Probatur ma. Quia non peccat is, qui facit vel omittit id, ad quod naturaliter non tenetur; ergò probatur minor quoque, quia mentiens peccat ex eo, quòd proferat voces absque eo, quòd velit significatum suum conceptum, aut quòd contra conceptum proferat, item distractus peccat inter orandum divinum officium, quia tenetur habere conceptum conformem vocibus, ergò. Et hæc ratio si non probat voces significare conceptus naturaliter determinatos, ad minus probat eos significare indeterminatos.

QUESTIO V.

Utrum Voces perfectius & distinctius possint significare, quam imponens vel loquens intelligat & percipiat?

I.
In significatione vocum duplex potest attendi perfectio.

Ante resolutionem. Notandum primò in significatione vocum duplicem posse attendi perfectionem, videlicet veritatem & falsitatem, distinctionem & confusionem, nam sicut cognitio potest presentare objectum verè vel falsum, distinctè vel confusè, ita etiam potest vox significare verè vel falsè, distinctè vel confusè, & sicut cognoscere verè & distinctè perfectionis est, ita cognoscere falsè & confusè imperfectionis est. In presenti questione non agam de veritate & falsitate significationis, quia de hac re fufius tractabitur disputatione sequenti per totam, sed solum de distinctà & confusâ significatione, ita ut sensus sit, utrum aliquis audiens vocem, non quaecumque, sed significativam possit clarius & distinctius rem, per vocem significatam, cognoscere, quam ipse proferens, vel instituens cognoscat? Circa quam materiam duplex est extrema sententia, prima dicit, mensuram significationis sumendam esse ex conceptu loquentis vel instituentis, & idèd non posse distinctius significare audienti quam loquenti vel instituenti; hæc sententia tribuitur D. Thomæ, quem plurimi Recentiores sequuntur, Fonseca, Suarez, Hurtadus, Amicus. Secunda sententia est Scoti in d. 22. q. un. cum universâ suâ Scholâ, qui omnes docent, posse voces distinctius significare rem audienti, quam significanti loquenti vel instituenti, hanc sententiam sequitur Oecham Gregorius & ex Recentioribus Molina, Vasquez, Tannerus, pro quâ sententiâ intelligendâ

II.
Sensus questionis exponitur.

Notandum secundò. Eam debere intelligi taliter, quòd si audiens præhabuerit clariorem absque hoc rei cognitionem vel speciem rei significatæ, si enim non præhabuit, tunc voces æque confusè & fortè etiam confusius rem audienti significabunt, ut patet; si enim Titius nunquam vidisset Romam vel Silliam, & Mævius de eâ, qui etiam eam nunquam vidit, vel de eâ aliquid cognovit, narraret, tunc certè Titius æque obscure & confusè ipsam conciperet, si non confusius ac ipse Mævius, si Mævius Titium in subtilitate & veloci-

tate ingenii superaret, quamvis e contra, si Titius excelleret in donis naturalibus, ex tali narratione posset perfectionem in aliquo conceptum habere. Ad quod

Dico 2. Possunt voces clarius & distinctius rem significare audienti, quam loquens intelligat, vel instituens in vocis impositione rem ipsam cognoverit.

Probatur Conclusio primò, autoritate & ratione Scoti d. 3. q. 3. Quantum ad secundum hæc habet: Si non posset distinctius significari, quam intelligi, nullum nomen impositum a victore significaret aliquam rem de genere substantiæ, sed sicut præcisè concipitur ab intellectu victoris aliqua proprietas, à quâ imponitur nomen, quæ proprietas communiter exprimitur per etymologiam nominis, ita præcisè talis proprietas significaretur per nomen, puta per hoc nomen lapus non significaretur aliquid de genere substantiæ, sed tantum aliquid de genere actionis, puta a lesio pedis, quam exprimit etymologia huius nominis, & fuit ratio à quâ imponebatur nomen, & ita potest argui de omnibus aliis nominibus impositis rebus de genere substantiæ, vel oportet dicere, quòd distinctius nominabat substantiam quam intelligit, ergò.

Probatur secundò. Quodcumque voces aliquid significant, intendunt & debent rei nominatæ cognitionem in mente audientis gignere, sed talis cognitio non solum per vocem, sed mediante specie, quem in intellectu vel phantasiâ audientis renovat & excitat, vel de novo producit; ergò si in audiente sint perfectiores species rei cognoscendæ, vel si sit perfectioris & sagacioris ingenii perspicaciorisq; iudicii, quam loquens vel imponens, vox prolata, perfectionem producat speciem, & consequenter perfectiorem cognitionem; ergò vox potest clarius & distinctius percipi ab audiente, quam à loquente vel imponente. Confirmatur 1. Quòd perfectior est potentia auditiva, eò perfectius percipit sonum perfectiorem, prius producendi soni speciem; ergò quò perfectior est intellectus, prolata voce perfectiorem producat intellectiorem. Confirmatur secundò, si Prædicator vel Lector ex Cathedrâ pro Concione dicat, certè ex illis audientibus alii aliis perfectius, distinctius, & clarius percipiunt; sed hoc non est ex ratione dicentis, qui clariorem & confusionem haberet vel proferret cognitionem; ergò est ex parte audientium; ergò si audientes sint subtilioris ingenii, perfectiores formabunt vocibus perceptis de rebus conceptis, & secundum meum videri hoc manifestum est, nam si rusticus loquatur sibi simili & Philotopho, certè Philotophus perfectius percipiet quam rusticus sermonem proferens, & fortè etiam perfectiorem habeat cognitionem quam alter villanus, si major esset Coridon.

Probatur tertiò, Rex à natiuitate cæcus, autoritate, quâ summus princeps est, posset, ex auditis quòd in suâ ditione regni decem solemnes inveniantur colores, singulis singulas imponere voces & nomina, quo facto, quicumq; illos colores videret intuitivè, perfectius eos cognosceret quam Rex, qui illis nomina imposuisset. Similiter si Arnulphus

III.
Pecce post
Champhie
fructu
audire
quam lo
quens

V.
hæc d
primi
fructu

agat